

Досвід функціонування екологічних стежок показує, що не слід виносити на інформаційні щити малюнки та вказівки про конкретні місця зростання рідкісних рослин.

6. Зупинка «Степові схили».

Продовження знайомства з флорою Пивихи, степові види рослин.

7. Зупинка «Діти весни».

Розповідь про весняні ефемероїди.

8. Зупинка «Курган».

Розповідь про «козацьку» минувшину Пивихи, руйнування пам'яток історії, необхідність їх збереження.

9. Зупинка «Джерело».

Розповідь про роль води у природі, естетичне та практичне значення джерел. Екскурсивод звертає увагу на видимі із зупинками кар'єри по добуванню піску, глини, розповідь про правила експлуатації заповідних геологічних об'єктів.

Вибір основних зупинок зумовлює особливості функціонування екологічної стежки. Суттєвим моментом успішного функціонування навчально-пізнавальної стежки є підготовка екскурсиводів та екологічного патруля.

Таким чином, проведення ряду заходів на екологічній стежці «Гора Пивиха» сприяє не лише поглибленню знань школярів, а й значною мірою сприяє формуванню біоетичних принципів у відношенні до природи.

Література

1. Ліпський П.Ю. на шляху до освіти сталого розвитку: необхідність зміни ціннісних орієнтацій людей // Взаємодія школи та громадських екологічних організацій у вихованні ціннісного ставлення школярів до природи: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, - К., 2004. – С. 1-9
2. Стецюк Н.О., Попельнюх В.В. Реалізація завдань екологічної освіти й виховання на природно-заповідних територіях (з досвіду роботи Полтавського державного пудуніверситету та регіонального ландшафтного парку «Нижньоворсклянський») // Проблеми природокористування, сталого розвитку техногенної безпеки регіонів // Матеріали четвертої Міжнародної науково-практичної конференції. – Дніпропетровськ, 2007. – С. 285-287.

СПЕЦКУРСИ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ

Езерський І.С., Гуріненко Н.О.

Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Характерними рисами розвитку системи освіти на сучасному етапі є тенденції впровадження в навчально-освітній простір особистісно орієнтованого навчання. Особистісно-орієнтоване навчання і виховання є основою створення в навчальному закладі освітньо-виховного середовища, організації педагогічно доцільного вербального та невербального спілкування результатом якого є співробітництво і співтворчість у процесі навчання. Особистісно орієнтований підхід передбачає організацію процесу навчання як організацію навчальної діяльності учнів і переорієнтацією цього процесу на постановку і розв'язання навчальних задач самими учнями.

В центрі державної освітньої політики стає особистість людини, що вимагає корінних змін у системі освіти, все це зумовило гостру необхідність реформування системи освіти – перехід до дванадцятирічної школи з новим базовим навчальним планом і стандартами, введення старшої профільної школи, зміна

форм і методів навчання у зв'язку з переорієнтацією від школи знань, умінь та навичок до школи розвитку особистості [2].

Цільне місце у вирішенні означених задач особистісного орієнтовного підходу та профілізації старшої школи є впровадження в навчальний процес системи спецкурсів. Метою спецкурсів є формування науково обґрунтованої системи й обсягу знань, умінь та навичок учнів; розвиток творчості учнів; забезпечення альтернативних можливостей здобуття освіти відповідно до індивідуальних потреб, здібностей та інтересів учнів; набуття ними навчального досвіду; формування духовності, фізичної досконалості, моральної та трудової культури [1].

Включення спецкурсів до навчальних планів освітніх закладів, яке ми можемо спостерігати останнім часом, є не тільки характерною ознакою освіти, зараз воно перетворилось на одну із необхідних умов її сталого розвитку.

Спецкурс за своєю сутністю є складною розгалуженою педагогічною системою, або, іншими словами, полісистемою. Тобто він складається з цілої низки обов'язкових підсистем, відповідних до конкретних завдань розвитку особистості учня. Такими звичайно виступають навчальна, трудова, художньо-естетична, духовно, спортивна, наукова і інші підсистеми [3].

Запропонований нами навчальний спецкурс «Ґрунтознавство» має на меті дати учням уявлення про ґрунт, як самостійне, природно-історичне тіло, яке формується в часі і просторі під впливом факторів ґрунтоутворення; розвивати уявлення про зв'язок будови і функцій ґрунту, розвивати пізнавальну активність учнів, уміння підтверджувати теорію практикою, робити висновки; на основі інтеграції міжпредметних знань формувати цілісне уявлення про ґрунт як зовнішню, тверду оболонку землі. Пропонуємо розроблений нами навчальний план спецкурсу «Ґрунтознавство» для учнів 10-го класу сільської школи:

Навчальний план

№	Тема	Кількість годин	Години		
			лекція	практична	екскурсія
1	Вступ	2	2		
2	Ґрунтоутворюючі породи і мінеральна частка ґрунту	4	2	2	
3	Роль живих організмів та неживої природи в ґрунтоутворенні	2	2		
4	Роль рельєфу в ґрунтоутворенні і географії ґрунтів	4	2	2	
5	Морфологія і класифікація ґрунтів	6	2	2	
6	Органічна речовина ґрунту	4	2		
7	Ґрунтові колоїди та поглинальна здатність ґрунту	2	2		
8	Рідка та газові фази ґрунту	4	2	2	
9	Географія головних типів ґрунтів	3	3		
10	Ґрунти України	2	2		2
11	Значення ґрунту в житті людини	6	2	2	2
12	Охорона ґрунтів	2	2		
Всього		39	25	10	4

Даний спецкурс був апробований у Царичанській загальноосвітній школі I-III ступенів, вчителем біології, Кравченко Тетяною Сергіївною. Крім того матеріалами спецкурсу користувалися студенти групи П-45 природничого факультету.

тету на практичних заняттях з курсу «Методика викладання основ сільського господарства».

Література

1. Гузев В.В. Системные основания образовательной технологии. – М.: Знание, 1995. – 135 с.
2. Давыдов В.В. Теория развивающего образования. – М.: ИНТОР, 1996. – 228 с.
3. Жафяров А.Ж. Гуманизация школьного образования через профильное обучение. – Новосибирск: Из-во НГПУ, 1995. – 219 с.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРОФІЛЬНОГО ВИВЧЕННЯ БІОЛОГІЇ

Іщенко В.І., Шовкопляс В.О.

Пролтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Основні завдання профільного навчання націлюють педагогів на створення умов для розвитку інтересів та здібностей учнів старшої школи, забезпечення умов для їхнього професійного самовизначення, формування різноманітних компетенцій учнів, забезпечення зв'язків між загальною середньою і професійною освітою відповідно до обраного профілю. Тому профільне навчання передбачає реалізацію таких основних цілей, як: забезпечення поглибленого вивчення окремих загальноосвітніх предметів; створення умов для диференціації та індивідуалізації навчання, вибору учнями індивідуальних освітніх траєкторій у відповідності з їх особливостями; розширення можливостей соціалізації учнів[1].

При втіленні в життя основних завдань профільного навчання науковцями, методистами, вчителями окреслюється ряд проблем. Проблемою залишається профільне наповнення змісту навчання біології. Потрібно створювати й експериментально випробовувати такі варіанти навчального плану, в яких рівні засвоєння матеріалу та опанування змісту певних предметів мали би не стабільну, а рухливу структуру. Невідкладним завданням стає розробка профільних спецкурсів та факультативів з біології, відповідних програм, підручників, методик, засобів навчання, які найповніше враховуватимуть різноманітність освітніх середовищ і діапазон індивідуальних потреб учнів. Залишається найголовнішою під час профільного навчання біології і проблема формування й розвитку біологічних понять [3] У цілому процес формування теоретичних біологічних знань має спіральну структуру, характерною особливістю якої є те, що вихідні теоретичні поняття і положення мають перебувати у колі зору учнів упродовж вивчення шкільного курсу біології. Лише у цьому випадку вони будуть поступово розширюватися і поглиблюватися за рахунок збільшення елементів знань [3].

У практиці роботи шкіл постійно постає проблема – небажання школярів вчитися. Серед причин цього можна виділити типові: невміння багатьох школярів вчитися і переборювати труднощі пізнавальної діяльності; великий обсяг навчального матеріалу, яким треба оволодіти; відсутність навичок конструктивної та творчої діяльності, одноманітність шкільного життя і навчального процесу; бідність і непродуманість методики і організації навчального процесу; одноманітно авторитарна позиція вчителів і батьків щодо навчання тощо.

Отже, сьогодні перед шкільним курсом біології постає загальна проблема: як розв'язати протиріччя, що виникає між уявленнями учнів про біологію як цікавий предмет та реальним шкільним предметом із його складними поняттями, термінами, явищами тощо. Найголовнішою умовою успішного вирішення